

Fredagskronikken

Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo. Twitter: @bardharstad

Alexander Cappelen Bård Harstad Ola Kvaløy Katrine Løken Simen Markussen Mari Rege Karen H. Ulltveit-Moe

Bård Harstad Kappløpet mot bunnen

**USA foreslår en global minste-
skatt for multinasjonale
selskaper. Forslaget vil øke
statens inntekter og redusere
ulikhet.**

● Det er ikke lett å kreve skatt av dem som kan flytte på seg.

Multinasjonale selskaper, for eksempel, kan nokså enkelt slippe unna de høyeste skattesatsene.

Det første de gjør er å kaste et blikk på kartet. OECD publiserer kart som avslører hvordan selskapsskatten varierer mellom ulike land. Den gjennomsnittlige skattesatsen for selskaper er knappe 24 prosent globalt, men i Irland er den kun 12,5. I Bermuda og Bahamas kreves ingen skatt.

Med en fot i flere land, kan inntekten registreres i landet som krever den laveste selskapsskatten. Dette krever ikke at selskapet flytter maskiner eller ansatte til dette landet; det er tilstrekkelig med en type papirflytting slik at inntekten bokføres i lavskattlandet.

Denne muligheten gjør det svært fristende for ett land å tilby noe lavere skatt enn nabolandene. Da vil skattegrunnlaget flyttes inn og bli tilgjengelig for den som tilbyr laveste skatt. Konkurransen kan føre til et «race to the bottom» der vi ender opp i en situasjon der ingen land kan kreve høy skatt. Til slutt vil eierne av selskapene betale mindre skatt enn den jevne skattebetaler.

Med globalisering og flere multinasjonale selskaper vil konkurransen øke og skattesatsene presses ytterligere ned. Denne konkurransen bidrar til å forklare hvorfor selskapsskatten har falt i alle regioner de siste tiår. I Norge var selskapsskatten 50 prosent på 1980-tallet. Nå er den 22 prosent; så vidt lavere enn det globale gjennomsnittet. President Trump reduserte den amerikanske selskapsskatten fra 35 til 21 prosent.

Forskjeller mellom land kan være sunt. Det er ofte gode grunner til at ulike land har ulik politikk. Inntektsforskjellene innad i et land kan være med på å bestemme det beste skattesystemet. Om myndighetene har andre inntekter, som vi har fra Nordsjøen, reduseres behovet for høye skattesatser på arbeidskraft og kapital.

Konkurransen kan også være sunn. Harvard's stjerneøkonom Kenneth Rogoff har i sin forskning forklart at myndigheter kan være tjent med lave skatter på kapital (og selskaper) fordi dette kan motivere sparing og investeringer. Når investeringene alt er gjort er det imidlertid fristende for myndighetene å øke skattesatsene. Om investo-

↑ USAs nye finansminister, Janet Yellen, foreslår en internasjonal minstesatt for selskaper på 21 prosent. Initiativet er velkomment og bør støttes av Norge. Foto: Jacquelyn Martin/AP/NTB

rene forventer dette vil de kanskje la være å investere. Konkurransen mellom land gjør det vanskelig å øke satsene senere, og dermed kan den bidra til at kapitalistene investerer likevel.

Konkurransen er selvsagt ekstra gunstig for dem som eier selskapene.

For befolkningen for øvrig er det flere ulemper med konkurransen:

→ Skattekonkurransen fører til lavere statlige inntekter. Dette gjelder ikke bare for de land som opplever kapitalflukt, men også for land som unngår kapitalflukt ved å sette lavere skattesatser enn de ellers ville valgt.

→ Konkurransen fører til større ulikhet. Ikke bare vil rike eiere slippe unna med lav skatt; i tillegg vil lavere statlige inntekter gjøre det nødvendig å øke skatt på arbeidskraft som ikke så lett kan flytte.

→ Selskaper som vil dra fordel av konkurransen, vil velge å bli multinasjonale selv om det ikke er realøkonomiske årsaker til at de bør bli det. Vi får altså en vridningseffekt som er samfunnsøkonomisk uheldig.

Disse ulempene, og fallet i selskapsskatten over tid, motiverer land til å diskutere mulige løsninger. Både OECD og EU har flere ganger diskutert om problemet kan løses ved at skattesatsene harmoniseres eller koordineres. Det er imidlertid vanskelig å komme frem til en avtale når land som Irland har vetorett. Noen få gratispassasjerer vil jo gjøre skatteflukten mulig.

Det har også vært vanskelig å komme frem til en avtale så lenge høyresiden har styrt amerikansk politikk. For dem har konkurransen, og de lave satsene, vært ønsket. USA har også nektet å forhandle om hvordan EU, for eksempel, kan skattlegge den europeiske virksomheten til de store amerikanske teknologiselskapene.

Initiativet mandag var desto mer velkomment. USAs nye finansminister, Janet Yel-

len, avslørte da at Det hvite hus samarbeidet med andre G20-land i håp om å komme frem til en internasjonal minstesatt på 21 prosent.

Om de største landene blir enige vil de kunne legge press på de små slik at avtalen vil kunne bli global.

I tillegg har president Biden et forslag til hvordan en kan unngå gratispassasjerproblemet: Om Irland, for eksempel, fortsetter med sin selskapsskatt på 12,5 prosent, så vil USA kreve at differansen mellom 21 og 12,5 prosent skattlegges til USA. En slik regel vil gjøre at multinasjonale selskaper, som også har inntekt i USA, ikke vil kunne tjene på å bokføre inntektene i Irland.

Det gjenstår flere hinder og administrative utfordringer før vi har en global minstesatt for selskapsskatt. Om den kommer, vil den kunne bremse eller reversere de økte ulikhetene vi har sett de siste tiår, myndighetenes inntekter vil øke, og vi unngår vridninger i økonomien. Det amerikanske initiativet er slik sett svært velkomment og bør støttes av Norge.

Twitter: @bardharstad

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replikk:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.

→
Mer debatt
side 36-39